

ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ НОВІТНІХ ФІНАНСОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ В ІНВЕСТИЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ

Активізація інвестиційної діяльності банківських установ України є питанням надзвичайно актуальним з огляду на те, що період фінансової кризи став уроком на виживання для банків у світовому фінансовому просторі загалом. Важливу роль у даному напрямку відіграватиме поява нових, надійних об'єктів інвестування, привабливих для інвесторів. Такими об'єктами на фінансовому ринку виступають саме фінансові інструменти.

Традиційні фінансові інструменти, а саме акції, державні та корпоративні облигації на сьогодні є найбільш популярними в портфелях комерційних банків. Також актуальними є перспективи впровадження в діяльність єврооблігацій та євробондів, депозитарних розписок, надзвичайної популярності набувають сек'юритизовані цінні папери. Саме тому дослідження перспектив інвестування банками в окремі фінансові інструменти є надзвичайно актуальними.

В Україні спостерігається брак ліквідних цінних паперів, які були б привабливими для інвесторів завдяки досить високій доходності та помірному ризику неотримання доходу. В світовій практиці такими є іпотечні цінні папери. Їх появі у банківській діяльності сприяють процеси сек'юритизації, які останнім часом набули великої популярності. Існує два основних типи сек'юритизації: так звана схема класичної сек'юритизації, або true sale (від англ. «чистий продаж»), та схема синтетичної сек'юритизації, або квазі-сек'юритизація. Схема класичної сек'юритизації (true sale) передбачає списання активів з балансу банку шляхом продажу чи переуступівлі прав на пул активів банку компанії спеціального призначення SPV (Special Purpose Vehicle), котра, в свою чергу, випускає під ці активи боргові цінні папери (облігації чи ноти) і розміщує їх серед інвесторів. В угодах із синтетичної сек'юритизації банк

утримує активи на своєму балансі, одночасно передаючи кредитний ризик за вже сформованими активами цільовій компанії шляхом кредитних деривативів (кредитних дефолтних свопів). За класичної сек'юритизації випускаються наступні види цінних паперів: -облігації чи ноти «старшого» класу (senior class obligations or notes), які мають найбільш якісне забезпечення і, відповідно, найменший ризик; - проміжні облігації чи ноти (mezzanine class obligations or notes) середньої інвестиційної якості, тобто середньої ризиковості та доходності; -. До нього входять облігації чи ноти (equity-транш), які не мають будь-якого рейтингу, однак є більш високо доходними, але і першими наражаються на ризик втрати у випадку виникнення дефолту. За синтетичної сек'юритизації SPV, як правило, випускає так звані ноти участі у кредиті (LPN – Loan participation notes), які є специфічними цінними паперами [1].

Проведення механізму сек'юритизації має ряд переваг для банківської установи, котра його здійснює. Однак ми вважаємо за доцільне подати переваги і проблеми вкладення коштів саме банку як інвестора у ці фінансові інструменти. Основними перевагами сек'юритизованих цінних паперів як об'єктів інвестування слід вважати наступні. По-перше, механізм сек'юритизації породжує високоліквідні цінні папери із високим кредитним рейтингом. рейтингові агентства і гаранті ретельно перевіряють якість кредитних портфелів, а в подальшому і цінних паперів, перш ніж присвоїти рейтинг або надати забезпечення. По-друге, секюритизовані цінні папери відносять до групи похідних фінансових інструментів, забезпечених реальними активами. По-третє, вигідність для інвестора полягає в можливості отримувати премію, причому дохід отримується на кращих умовах аніж у разі прямого володіння активом. По-четверте, інвестори, як правило мають можливість оцінити ризики, які властиві сек'юритизації та випущеним цінним паперам в більшій мірі, аніж це можливо зробити із звичайними цінними паперами. По-п'яте, механізми сек'юритизації проводять відомі банки, які оберігаючи свою репутацію, забезпечують їх належне оформлення і проведення.

Розвиток таких інвестиційних операцій носить також і соціальний характер: перспективи становлення та розвитку національного фондового ринку та збереження границь обігу капіталу в межах національних кордонів. Саме ці фінансові інструменти повинні бути запроваджені в обіг і використовуватись інвесторами у їхній діяльності.

Основними причинами того, що банки-інвестори практично не вкладають вільні кошти в іпотечні цінні папери є відсутність повноцінної пропозиції на ринку відповідних фінансових інструментів. Банкам-емітентам успішно вийти на ринок сек'юритизації не дозволяють обсяги кредитних портфельів. На думку банкірів, він повинен бути не менше 100 млн. дол. [2]. В Україні лише 77 із 197 банків мають кредитно-інвестиційний портфель, що перевищує ці розміри [3]. Крім того, для вітчизняних банків поки що висока вартість обслуговування механізму сек'юритизації, а саме необхідність використання послуг експертів у галузі права, страхових організацій, рейтингових агентств тощо.

На закінчення необхідно зазначити, що, на сьогодні, в Україні лише з'являються цінні папери, які були б реально забезпечені. Тому поява на ринку цінних паперів України іпотечних цінних паперів, що продукуються завдяки механізмам сек'юритизації, має викликати інтерес банків, як інституційних інвесторів і відповідно активізувати їх інвестиційну діяльність.

1. Олійник О. В. Нові технології залучення фінансових ресурсів українськими банками на ринках єврооблігацій // О. В. Олійник, В. М. Пересада [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/Portal/soc_gum/znpkhnpu/Eko/2008_8/14.html

2. Бутенко О. І. Сек'юритизація – один із напрямів розвитку ринку боргових інструментів / О. І. Бутенко [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://intkonf.org/kandekonn-butenko-oi-sekyuritizatsiya-odin-iz-napryamiv-rozvitku-rinku-borgovih-instrumentiv/>

3. Офіційний web-сайт Асоціації українських банків // Режим доступу: <http://aub.org.ua/>